

УДК 26(035)

Павліковський Б. - ст. гр. КІ – 11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПЛАТОН ПРО ІДЕАЛЬНУ ДЕРЖАВУ

Науковий керівник: д. філос. н. , проф. Довгань А.О.

Pavlikovskyi B.

Ternopil Ivan Puluji National Technical University

PLATON ABOUT THE IDEAL STATE

Supervisor: dr. philos. n. Dovgan A.O.

Ключові слова: Платон, "ідеальна держава".

Keywords: Platon, "ideal state".

Соціально- філософська теорія Платона розпочинається з пошуку оптимально прийнятної форми державного співжиття людей, «ідеальної держави», де найповніше реалізується головний принцип життя людини - принцип справедливості. Модель ідеальної держави Платон розробляє у діалозі «Держава». За своїми основними рисами ідеальна держава у Платона – це поліс. Його поліс – це «правління кращих» (аристократія). У своєму трактаті «Держава» Платон стверджує, що в «ідеальній» державі має бути щонайменше чотири чесноти: 1) мудрість, 2) мужність, 3) розважливність, 4) справедливість. Будуючи власний зразок держави, Платон зауважує, що всі існуючі види державного устрою недосконалі не тому, що вони ґрунтуються на соціальній нерівності, а тому, що ця соціальна нерівність не відповідає природній нерівності людей. Така природна нерівність породжена неоднорідністю душі.

Згідно з розробленим Платоном проектом, в ідеальній державі (полісі) мають жити три головні суспільні прошарки: правителі; воїни; робітники (селяни, ремісники, торгівці). Кожен представник цих прошарків повинен якомога старанніше виконувати свої обов'язки, поєднуючи в собі такі якості, як мудрість (для правителів), мужність (для воїнів) і послух (для робітників). Це дасть можливість уникнути користолюбства й несправедливості.

У роботі «Закони» Платон запропонував ідею створення казарменної держави на основі жорсткого тоталітарного контролю, де вся влада зосереджувалася б у руках мудрих правителів, які за допомогою «діалектики ідей» та методів насильства робитимуть людину щасливою. Твердження про необхідність жити заради спільного добра наштовхнуло Платона на ідею знищення родинно-шлюбних стосунків, усупільнення всіх жінок і дітей.

Платон виводить таку «формулу успіху» існування держави: для добробуту «ідеальної» держави кожен її житель зобов'язаний займатися тільки тією справою, для якої він пристосований якнайкраще. Це є можливим через розв'язання таких питань, як поділ праці, розмежування людей на соціальні групи, відносини власності, організація справедливої влади. Саме поділ праці є головною причиною розмежування людей на соціальні групи. Для кожної з них – ремісників, воїнів, правителів - поняття справедливості є різним, бо, на думку філософа, кожна людина народжується зі своєю душею. У однієї людини вона наповнена золотом, у іншої – сріблом, у третьої – міддю. Зміст душі і визначає місце людини у суспільстві. Якщо трапиться невідповідність людини своєму місцю, але всередині одного класу, то це не завдасть великої шкоди суспільству. Коли, скажімо, ремісник забажає володарювати, а правитель- зробитися

воїном, це згубить державу, буде вважатися злочином проти системи. Але людина може - шляхом тривалого виховання й самовдосконалення - перейти до іншого класу. У теорії держави всі виробничі турботи покладені на хліборобів і ремісників. Платон пропонує також основні господарські турботи перекласти на плечі чужоземців і рабів. Він стверджує, що в рабство можна віддавати тільки варварів, які не належать до еллінів, під час воєнних дій. І відразу зауважує, що війна неприпустима в ідеальній державі. Тому в «ідеальній» державі рабів не буде. Це зовсім не означає, що Платон виступає проти гноблення людини людиною.

Філософ вважав, що вищі касти не повинні в ім'я збереження єдності мати приватну власність. Положення Платона про те, щоб власність була тільки в межах однієї групи (касти) була спільною, поширюється лише на вищі верстви суспільства, тобто на правителів та воїнів. У кожній державі є дві держави: держава бідних і держава багатих. Між ними завжди виникають суперечки та конфлікти. Це припинило б чвари між ними та дало б можливість знищити рабовласницьку демократію як нижчу форму демократії. У «демократії» того типу, в якому вона існувала, Платон розгледів загрозу появи тоталітаризму, як всевладдя натовпу, що поступово . але неухильно вичерпує свій початково демократичний потенціал і рихтує суспільну потребу твердої влади, «сильної руки», диктаторського режиму [1. с.83].

Заслуговує на увагу фундаментальний підхід Платона до виховання в державі. Усе починається з того, що дітей у батьків забирають одразу після народження, це пояснюється необхідністю привити відчуття родинної близькості кожному. На його думку, виховання має здійснюватися за допомогою строгої цензури, тому саме держава має взяти на себе ці функції.

Ідеальна держава Платона має досить зрозумілу мету – забезпечення перемоги над іншими народами та функціонування економіки для малої кількості людей. Цінними для сьогодення є ідеї Платона про те, що держава має працювати на благо суспільства, і керувати нею повинні чесні і кваліфіковані люди-філософи. Саме в цьому напрямі йдуть зараз дискусії про роль держави в суспільстві та її морально-професійний склад.

Список використаної літератури:

1.Андрущенко В.П. Історія соціальної філософії: (Західноєвропейський контекст): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. - К.: Тандем. 2000.- 416с. 2.Аристотель Політика // Сочинения: В 4-х т. (рос.) – М., 1981.- Т.4.